

Вечно и непреходно послание
Маргарет Тачър за книгата “Законът”

Въпреки че бях чувала за гения на Фредерик Бастиа много преди това, за първи път се докоснах до него, прочитайки най-известните му творби, едва когато станах лидер на консерваторите - към средата на седемдесетте години. Като всеки млад и силно въодушевен политик, аз бях изчела с голяма страст всичко от Едмънд Бърк, Адам Смит, Фридрих фон Хайек и Милтън Фридман. Но когато се запознах с книгите на Бастиа, открих една изключително силна и същевременно много елегантна защита на свободата и на правата на отделната личност.

През 1975 г., когато Великобритания бе смазана от социалистическото бreme, аз открих, че критиката на Бастиа, насочена към социализма 150 години по-рано, звучи изумително актуално. В речта *Измеренията на консерватизма*, произнесена през 1977 г. в чест на Иън Маклауд, аз поставих следния въпрос: как е възможно социалистите, които имат толкова ниско мнение за възможностите на електората си, да имат толкова високо мнение за самите себе си. И тогава припомних на всички присъстващи думите на Бастиа от памфлета му от 1850 г. *Законът* :

“След като естествените склонности на човечеството са толкова лоши, че се налага да му бъде отнета свободата, как е възможно тогава организаторите да имат добри склонности? Законодателите и техните служители не са ли също част от човешкия род? Да не би да смятат, че са изваяни от друга глина? Те твърдят, че ако обществото бъде оставено на себе си, неизбежно ще падне в пропастта, защото инстинктите му са порочни. Твърдят, че го удържат да не се плъзне по склона и го вкарват в по-добър път. Сигурно са получили от небето разум и добродетели, които ги отличават и издигат над човечеството; нека тогава да докажат превъзходството си. Те искат да са пастири, а ние да сме стадо.”

Противопоставям се, точно като него, на ученията на Маркс и Енгелс в момент, в който Европа се бори срещу революцията; Бастиа ни припомня, че посоката на властта трябва да бъде от отделните индивиди - нагоре, а не от горните етажи на Държавата - надолу. Смятам, че това е вечно и непреходно послание.